

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

XXIII/1—2

БЕОГРАД
1977.

ХРОНИКА

САВЈЕТОВАЊЕ О ПРАВОПИСНОЈ ПРОБЛЕМАТИЦИ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

У организацији Института за језик и књижевност из Сарајева почетком децембра 1976. године у Требињу је одржано Савјетовање о правописној проблематици у Босни и Херцеговини — у свјетлу колебања и стабилизације ортографске норме на српскохрватском језичком подручју.

Циљ овога савјетовања је био да се укаже на неке актуелне проблеме наше писане ријечи и њихова могућа рјешења.

Поред учесника из СР Босне и Херцеговине, на овом скупу језичких стручњака били су присутни, и поднијели су реферате, и неки филолози из других социјалистичких република са српскохрватског језичког подручја. Управо, на Савјетовању су поднесени следећи реферати и саопштења:

Друштвени и стручни оквири рада на пројекту Правописна проблематика у БиХ — у свјетлу колебања и стабилизације ортографске норме на српскохрватском језичком подручју (референт Милан Шипка);

Наслијеђено и ново у правописној проблематици у бх. стандардном изразу и проблеми у вези с тим (Светозар Марковић);

О опћим језичним и изванјезичним увјетованостима стандардноновопштокавске правописне проблематике са становишта њезина историјата и савременога стања (Далибор Брозовић);

Конвенционално и суштинско у правопису (Иван Клајн);

Правопис и правописни приручници од 1960. године до данас (Наџија Тасо);

Правописна проблематика у нашој новијој стручној литератури — прилог изради анотиране библиографије (Љиљана Станчић);

Уопште о правописној проблематици (Милија Станић);

Правописни проблеми у вези са школском терминологијом (Мевлида Гарић-Караџа);

Ортоепски и ортографски аспекти ијекавског изговора (Асим Пецо);

Специфичности стандардног ијекавског изговора у савременој бх. писаној пракси (Саво Пујић);

Варијације рефлекса јата у савременој босанскохерцеговачкој и црногорској писаној пракси — поређење (Невенка Новаковић);

О писању великог почетног слова (Божидар Финка);

Писање великог слова (Драго Ђупић);

О стилизацији и тумачењу правописне норме о писању великог почетног слова у називима животиња (Милан Шипка);

Проблеми у писању великог слова у сложеним називима и њиховим скраћеницама (Велимир Лазнибат);

Ортоегија и ортографска норма (Јосип Силић);

Африкати ч-ћ, ц-џ у ријечима оријенталног поријекла (Ханка Вајзовић);

О писању гласа х, односно ј или в и слични случајеви (Мустафа Ајановић);

Транскрипција страних ријечи и имена (Срђан Јанковић);

О изговору и писању ријечи и имена преузетих из класичних језика-латинског и грчког (Шимун Шоње);

Адаптација страних ријечи (Богдан Дабић);

Превођење страних назива, транскрипција и транслитерација (Ненад Вуковић);

О основним начелима транскрипције и прилагођавања имена из језика с којима нисмо били у непосредном додиру (Митар Пешикан);

- Писање наших и туђих имена оријенталног поријекла (Исмет Смаиловић);
 О изговору и писању неких турцизама у нашем језику (Зулфикар Ресуловић);
 Састављено и растављено писање ријечи (Милан Могуш);
 О основама правописних норми у вези с писањем сложеница у сх. језику (Ми-
 ливоје Миновић);
 Састављено и растављено писање падежних синтагми — приједлог + именица
 (Јосип Баотић);
 Проблем полусложеница (Драгица Малић и Еугенија Барић);
 Интерпункција и правописни знаци (Мустафа Ајановић);
 Интерпункцијски знакови у реченици (Мирко Пети);
 О употреби интерпункцијских знакова при понављању везника у набрајању
 (Миљивоје Миновић);
 О употреби тачке (Драго Ђупић);
 Точка као правописни знак (Антун Шојат);
 О писању перифрастичних назива (Милан Шипка);
 Писање скраћеница (Блажо Милићевић).

Као што се и из наслова прочитаних реферата и саопштења може закључити, требињско савјетовање о правописној проблематици имало је широк репертоар проблема о којима се тамо дискутовало. Вриједно је истаћи да се сваком од наведених проблема, а сви су били искључиво из правописне проблематике, или бар из пробле-
 матике која дубоко сеже и у правописне проблеме, приступало врло озбиљно и са свом тежњом научној аргументисаности. Учесници овога савјетовања били су свјесни чињенице да они немају никакво луномоћје да мијењају било шта у постојећем правопису. Они су настојали да просто евидентирају постојеће проблеме, да укажу, евентуално, на могућа њихова рјешења, али не и да доносе одлуке које би имале нормативни карактер.

Истина је да језик као вјечити пратилац човјека свакодневно доживљава извјесне промјене и да постојећи правописни нормативи, без обзира на њихов карактер, никада нису у стању да у стопу прате те промјене. Отуда и проблеми који нам се свакодневно намећу у писаној пракси. Али, с друге стране, да би се приступило мијењању или бар осавременивању постојећих и општеприхваћених норми, за то треба да постоје и други услови осим жеље језичких стручњака. Поготово у нашој језичкој пракси, гдје је један језик опслужује више народа и друштвено-политичких заједница, од којих свака има нешто посебно и у језичкој проблематици, како говорној тако и писаној. И управо због тога у свим оваквим подухватима мора се водити рачуна и о тој чињеници; мора се, наиме, полазити од несумњиве истине да је српскохрватски језик матерњи језик и Срба и Хрвата и Црногораца и Муслимана и да свака његова норма изискује равноправно учешће свих заинтересованих уколико се жели да та норма има општији и заједнички карактер. А пошто до данас једини, у неком смислу верификовани ослонац и тога заједништва и највећег дијела конкретне језичке норме коју примјењујемо и коју и даље уважавамо представљају одредбе из правописа од 1960. године, дужност нам је да се чувамо да тај ослонац не подријемо немајући за њега бољу замјену. Наравно, ово никако не значи да ико данас може бити у свему задовољан свим одредбама и примијењеним рјешењима која садржи тај правопис, који није само конвенција и друштвени договор о ограниченом броју начелних ставова, него и стручно дјело, које у себи садржи десетине хиљада ријечи. Додајмо уз то да ниједан филолог након толико времена не би могао бити у свему задовољан обрадом толике материје ни да је сâм све то обрађивао и слободно формулисао. Јер, да то и поновимо, вријеме увијек носи проблеме који се, чак ни аналошки, не могу уклопити у већ постојеће ортографске норме. Али, норма је норма док је год на снази.

Један од закључака требињског савјетовања о правописној проблематици у Босни и Херцеговини био је да се и даље проучавају ови проблеми и да се траже не само најприхватљивија рјешења за њих него и путеви који би водили ка њиховом нормирању, заснованом на договарању и равноправном одлучивању свих заинтересованих.

А. Пецо — М. Пешикан